

Encalypta longicolla

Halsklockmossa

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Encalyptales, **Familj:** Encalyptaceae, **Släkte:** Encalypta (klockmossor), **Art:** Encalypta longicolla - halsklockmossa Bruch **Synonymer:** Encalypta longicollis Bruch

Kännetecken

Arten bildar upp till 2 cm höga, gulgröna-olivgröna och nedtill bruna tuvor. Bladen är smalt tunglika med plana kanter och färglös, lång och tydlig hårudd. Arten är samkönad och kapslar finns nästan alltid. Kapselns yta är slät, men till skillnad från alla övriga klockmossor är dess form mer strutlik än cylindrisk, vilket beror på att sporer bara bildas i den övre halvan. Kapselskäftet är uppemot 1 cm långt och rött. Basen har en skålformad och uppåtriktad rest av mössan. Peristomet består av två tandkransar som är hopvuxna nedtill. Tänderna är mycket stora, först blodröda och senare brunröda. Mössan är stor och smalt klocklik med flikad nederkant, och den omsluter hela kapseln. Sporer är mycket stora, 70-80 µm i diameter, mörkbruna och fint papillösa. Specialiserad vegetativ förökning är inte känd. Halsklockmossa är en säregen klockmossa med sina mycket långa peristomtänder, stora sporer och sin kapsel som bara har sporer i den övre halvan. Den kan eventuellt förväxlas med fjällklockmossa *E. alpina* som växer på samma typ av lokaler, men den arten saknar peristom och har blad med en mer triangulär form.

Utbredning och status

Arten har blivit funnen endast en gång i Sverige (sluttningen ovanför Kopparåsen, Torneträskområdet, 1981). Den har en arktisk-alpin utbredning och finns också sällsynt i Alperna, på Spetsbergen, i Finland, Asien, Nordamerika samt på Grönland. Halsklockmossan är rödlistad även i Finland (CR), Frankrike, Österrrike, Schweiz och Italien samt finns med på rödlistan för Europa.

Ekologi

Mossan växer på starkt kalkhaltig, instabil jord. På Nuolja blev den funnen på bar kalkhaltig sipperjord i brant sluttning (Horton 1982). Som följeart anges fjällklockmossa *E. alpina*. Sporstorleken antyder att arten i första hand är anpassad till lokal spridning och kan ha svårt att sprida sig längre distanser.

Hot

Artens sällsynthet gör att alla typer av ingrepp på och i anslutning till lokalen utgör hot mot artens fortbestånd i landet. Exploatering t.ex. en skidbackanläggning, är ett sådant tänkbart hot.

Åtgärder

Lokalen bör återbesökas och beståndets storlek bedömas för att bättre dokumentera populationens livskraft och potentiella hot. Detta är särskilt viktigt av två orsaker; dels att arten finns på den europeiska rödlistan, dels att förekomsten i Kopparåsen måste betraktas som en utpostpopulation, långt från det europeiska huvudutbredningsområdet i Alperna.

Övrigt

Utländska namn - NO: Sporeklokkemose; FI: Torvikellosammal.

Etymologi: longicolla = långhalsad; longus (lat.) = lång; collum (lat.) = hals.

Uttal: [Enkalýpta longikólla]

key facts Tufts up to 2 cm high, yellowish-green to olive-green, brown towards base. Capsules nearly always present, smooth, with, unlike all other Encalypta species, a conical rather than cylindrical shape. Seta nearly 1 cm long, red. Peristome teeth very long, initially blood-red, later brownish-red. Calyptra large, narrowly campanulate with fringed bottom edge. Spores very large (70-80 µm), dark brown, finely papillose. - An extremely calcicolous species, preferring alpine rock ledges.

Litteratur

Hallingbäck, T. 2006. Encalypta longicolla halsklockmossa s. 61. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Horton, D.G. 1982. Encalypta longicolla Bruch in northern Sweden. *Lindbergia* 8: 93-95.

Horton, D.G. 1983. A revision of the Encalyptaceae (musci) with particular reference to North American taxa. Part II. *J. Hattori Bot. Lab.* 54: 353-532.

Författare

Nils Cronberg 1998. Rev. Tomas Hallingbäck 2006. Uppdaterad 2010.